

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертацію **НИЖНИКА Богдана Юрійовича** на тему:

«Аборт у корів (етіологія та діагностика)»,

подану на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина»

Актуальність обраної теми. Дисертація Богдана Нижника виконана за актуальною тематикою. Представлені дослідження засновані на глибокому вивченні причин виникнення абортів та розробленні методики діагностики та патогістологічного дослідження абортіваних плодів та плодових частин плацент корів.

Актуальними, на нашу думку, є і питання моніторингу патології на всій території України та детальний аналіз інфекційних збудників, як причини виникнення абортів. Це, у свою чергу, дозволяє підвищити ефективність використання доступних методів боротьби з даною патологією, що є економічно доцільним у господарствах молочного та м'ясного напрямку скотарства, якими будуть з успіхом користуватися практичні лікарі ветеринарної медицини.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у встановленні інфекційної етіології абортів у корів з допомогою патологоанатомічного, гістологічного, бактеріологічного та молекулярно-генетичного (ПЛР-РЧ) дослідження.

Встановлено роль *N. caninum* у виникненні абортів на території 10 областей нашої країни та досліджено патологоанатомічні зміни у абортіваних плодів та плодовій частині плацент корів, з яких виділено ДНК *N. caninum*, а саме посмертні – автоліз, муміфікацію та прижиттєві зміни – застійні явища в головному мозку, м'якій мозковій оболонці, серці, легенях, печінці та зміни некротично-запального характеру у головному мозку, печінці, нирках, скелетних м'язах та плодовій частині плаценти. Встановлено патогістологічні зміни у тканинах та внутрішніх органах абортіваних плодів та плодових частинах плацент корів, у яких виявлено ДНК *N. caninum*, а саме хронічний вогнищевий або дифузний негнійний енцефаліт, менінгіт, перикардит, міокардит, ендокардит, міозит, гепатит, пневмонію, нефрит та плацентит, що надає інфекції системного характеру.

Практичне і теоретичне значення роботи полягає у розробленні комплексного підходу до лабораторної діагностики абортів у корів, а отримані результати щодо характерних патоморфологічних змін за інфекції плоду спричиненої *N. caninum* можуть бути використаними в лабораторіях ветеринарної медицини під час диференційної діагностики абортів у корів за неоспорозу.

Також доповнено і уточнено теоретичні дані щодо етіології, патогенезу та профілактики абортів у корів.

Практичне значення підтверджене впровадженням отриманих результатів у навчальний процес та науково-дослідну роботу кафедри ветеринарної репродуктології Національного університету біоресурсів і природокористування України, кафедри ветеринарної хірургії і репродуктології Дніпровського державного аграрно-економічного університету, кафедри акушерства і біотехнології репродукції тварин Білоцерківського національного аграрного університету, кафедри акушерства та хірургії Сумського національного аграрного університету, кафедри ветеринарної хірургії і репродуктології Державного біотехнологічного університету.

Структура дисертації. Дисертація Богдана Нижника виконана з урахуванням положень і вимог МОН України щодо написання і оформлення дисертацій.

Викладена дисертація на 166 сторінках, ілюстрована 5 таблицями, 36 рисунками, 18 макро-, 15 мікрофотографіями та 7 діаграмами. Складається дисертація з анотації, вступу, огляду літератури, матеріалів і методів досліджень, результатів досліджень, їх аналізу й узагальнення, висновків і пропозицій виробництву та списку використаних літературних джерел. У роботі використано 187 літературних джерел. Розділи і підрозділи роботи виконані у чіткій послідовності, логічно обґрунтовані, пов'язані один з одним, конкретно розкривають поставлену мету і вирішувати завдання.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації. Дисертація Богдана Нижника є підсумком його власних наукових досліджень. Її зміст відповідає спеціальності 211 «Ветеринарна медицина».

Визначення мети дослідження відповідає актуальності теми та її науково-практичному значенню і витікає із назви роботи. Наведені у дисертації об'єкт та предмет дослідження відповідають основним напрямам роботи.

Обґрунтованість наукових досліджень, висновків і рекомендацій дисертації та їх вірогідність підтверджується високим методичним рівнем поставлених експериментів, логічністю та послідовністю виконаних етапів досліджень, відповідністю поставленій меті і завданням роботи, обраних методів з використанням достатньої кількості випадків абортів та виконаних досліджень.

Наукові положення роботи обґрунтовані, а з наведених результатів досліджень, їх апробації у виробничих умовах і отриманого ефекту випливає практична цінність дисертації.

Повнота викладення одержаних результатів в опублікованих наукових працях. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації сформульовані у дисертації, викладені у 10 наукових працях, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародних наукометричних баз даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 5 тез наукових доповідей.

Дискусійні питання, зауваження і побажання до змісту і оформлення дисертації:

1. По тесту дисертації зустрічається «дні», а варто було б «доби», с. 23, абзац 1.
2. С. 23, абзац 3, С. 24, абзац 1 зустрічається «нормальний» рівень абортів. На нашу думку, варто було б застосувати термін «допустимий», або «прийнятний».
3. Поясніть як розрив серця чи кровоносних судин плода може відбутися під час неправильно проведеного ректального дослідження, с. 27, абзац 3.
4. Як Ви пояснюєте, що «...Інфекція репродуктивних шляхів у корів зазвичай тимчасова...», С. 29, абзац 1.
5. Потребує пояснення, чому не було встановлено термін вагітності за найбільшого прояву абортів плодів 42 випадки (25,93 %), с. 77, рис. 3.13.
6. Поясніть як Ви встановлювали «Імовірну етіологію» виникнення абортів у корів, с. 78, рис. 3.14.
7. Чому не було ідентифіковано інфекційний агент через тяжкий ступінь автолізу плоду, с. 82, абзац 2, тоді як Ви вказуєте використання ПЛР-РЧ методу дослідження?

8. Поясніть, як за 20 випадків плацентиту встановлено лише 10 випадків набряку плаценти, с. 82, абзац 4.

9. Варто було б більш детально охарактеризувати зміни, представлені на рис. 3.17–3.33.

10. Потребує пояснення вживання терміну «Свіжий плід», с. 104, рис. 3.50

11. Варто розрізняти довге «–» і коротке тире «-» По тексту роботи.

12. Написано: «Корисними змінами за зовнішнього огляду плоду є забарвлення меконієм шкіри», с. 45, абзац 3, а варто було б «Корисними змінами за зовнішнього огляду плоду є забруднення меконієм шкіри».

13. Написано: «Дослідження методом полімеразно-ланцюгової реакції в режимі реального часу (ПЛР-РЧ) було зосереджено на поширених інфекційних агентах, які спричиняють або можуть спричинити аборт», с. 61, абзац 1 (Вислів «...можуть спричинити...», на нашу думку, недоречний, тому що досліджували вже абортівані плоди).

Загальний висновок. Враховуючи, що дисертація Богдана Нижника має наукову новизну, актуальність, а методичний рівень, обсяг проведеної роботи, аналіз і інтерпретація отриманих результатів не викликає ніяких сумнівів, вважаємо, що робота є завершеною науковою працею, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Нижник Богдан Юрійович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина».

Офіційний опонент професор кафедри акушерства та хірургії Сумського національного аграрного університету, доктор ветеринарних наук, професор Олександр ЧЕКАН